

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
NILS WAHL
prednesené 25. júla 2018¹

Spojené veci C-138/17 P a C-146/17 P

**Európska únia, zastúpená Súdny dvorom Európskej únie,
proti
Gascogne Sack Deutschland GmbH
Gascogne (C-138/17 P)
a
Gascogne Sack Deutschland GmbH
Gascogne
proti**

Európskej únii, zastúpenej Súdny dvorom Európskej únie (vec C-146/17 P)

„Odvolanie – Mimozmluvná zodpovednosť – Primeraná dĺžka konania – Povinnosť rozhodnúť v primeranej lehote – Majetková ujma – Náklady na bankovú záruku – Príčinná súvislosť – Nemajetková ujma“

1. Aké druhy škody musí Európska únia nahradiť podľa článku 340 ZFEÚ jednotlivcom, ktorých právo na to, aby sa ich vec rozhodla v primeranej lehote, porušil Súdny dvor Európskej únie? Najmä za akých okolností by sa mala priznať náhrada škody údajne spôsobenej neprímeranými prietahmi?
2. Toto sú v zásade kľúčové otázky uvedené v odvolaniach, ktoré podala Európska únia, zastupovaná Súdny dvorom Európskej únie², a Gascogne Sack Deutschland GmbH a Gascogne proti rozsudku Všeobecného súdu z 10. januára 2017 vo veci T-577/14, Gascogne Sack Deutschland a Gascogne/Európska únia (ďalej len „napadnutý rozsudok“)³, v ktorom Všeobecný súd priznal týmto spoločnostiam určité sumy ako náhradu majetkovej a nemajetkovej ujmy spôsobenej týmto spoločnostiam v dôsledku nedodržania primeranej lehoty na rozhodnutie vo veci, v ktorej boli vydané rozsudky zo 16. novembra 2011, Groupe Gascogne/Komisia, T-72/06⁴, a Sachsa Verpackung/Komisia, T-79/06⁵.
3. Veľmi podobné otázky sú uvedené aj v ďalších štyroch odvolaniach, z ktorých dve odvolania podala Európska únia a dve odvolania podali ďalšie spoločnosti, proti dvom rozsudkom Všeobecného súdu, v ktorých uvedený súd priznal náhradu majetkovej a nemajetkovej ujmy spôsobenej týmto spoločnostiam v dôsledku nedodržania primeranej lehoty na rozhodnutie. Dnes prednesiem svoje návrhy aj v týchto konaniach.⁶ Tieto návrhy by sa preto mali vykladať v spojení s uvedenými návrhmi.

1 Jazyk prednesu: angličtina.

2 Pre jednoduchosť ďalej len „Európska únia“.

3 EU:T:2017:1.

4 Neuverejnený, EU:T:2011:671.

5 Neuverejnený, EU:T:2011:674.

6 Vec Európska únia/Kendrion (C-150/17 P), a spojené veci Európska únia/ASPLA a Armando Álvarez a ASPLA a Armando Álvarez/Európska únia (C-174/17 P a C-222/17 P).

I. Skutkový stav

4. Návrhmi podanými 23. februára 2006 Sachsa Verpackung GmbH, teraz Gascogne Sack Deutschland GmbH, ako aj Groupe Gascogne SA, teraz Gascogne, podali žaloby podľa (terajšieho) článku 263 ZFEÚ proti rozhodnutiu Komisie K(2005) 4634 z 30. novembra 2005 týkajúcemu sa konania podľa článku [101 ZFEÚ] (vec COMP/F/38.354 – Plastové vrecia) [ďalej len „rozhodnutie K(2005) 4634“].⁷

5. Rozsudkami zo 16. novembra 2011 Všeobecný súd zamietol uvedené žaloby.⁸ Gascogne Sack Deutschland a Gascogne sa odvolali proti rozsudkom Všeobecného súdu. Rozhodnutiami z 26. novembra 2013 Súdny dvor⁹ tieto odvolania zamietol. Vo svojich rozsudkoch však Súdny dvor konštatoval, že „dĺžku konania pred Všeobecným súdom, ktorá dosiahla 5 rokov a 9 mesiacov, [nebolo možné] odôvodniť žiadnou z okolností“ veci.¹⁰

II. Konanie pred Všeobecným súdom a napadnutý rozsudok

6. Návrhom podaným 4. augusta 2014 Gascogne Sack Deutschland a Gascogne podali na základe článku 268 ZFEÚ žalobu proti Európskej únii na dosiahnutie náhrady škody, ktorú údajne utrpeli z dôvodu dĺžky konaní pred Všeobecným súdom vo veciach, v ktorých boli vydané rozsudky zo 16. novembra 2011 vo veciach T-72/06 a T-79/06. Gascogne Sack Deutschland a Gascogne v zásade žiadali Všeobecný súd, aby nariadil Európskej únii zaplatiť tieto sumy: i) 1 193 467 eur za straty vzniknuté z dôvodu, že po uplynutí primeranej lehoty zaplatili zákonné úroky uplatnené na nominálnu sumu pokuty uloženej Komisiou; ii) 187 571 eur za straty vzniknuté z dôvodu dodatočných platieb za bankovú záruku po uplynutí primeranej lehoty; iii) 2 000 000 eur za ušlý zisk alebo straty utrpene z dôvodu „obáv z neistoty“; iv) „minimálne“ 500 000 eur za vzniknutú nemajetkovú ujmu. Gascogne Sack Deutschland a Gascogne taktiež žiadali, aby tieto sumy boli zvýšené o kompenzačné úroky a úroky z omeškania v sadzbe uplatňovanej Európskou centrálnou bankou (ECB) na jej hlavné refinančné operácie, zvýšenej o dva percentuálne body, od dátumu podania žaloby.

7. V napadnutom rozsudku Všeobecný súd nariadil Európskej únii zaplatiť spoločnosti Gascogne náhradu škody vo výške 47 064,33 eura z dôvodu majetkovej ujmy spôsobenej tejto spoločnosti nedodržaním primeranej lehoty na rozhodnutie vo veci, v ktorých boli vydané rozsudky zo 16. novembra 2011 vo veciach T-72/06 a T-79/06. Všeobecný súd takisto rozhodol, že táto náhrada škody sa navýši o kompenzačné úroky od 4. augusta 2014 do vyhlásenia rozsudku v ročnej miere inflácie stanovenej za dotknuté obdobie Eurostatom v členskom štáte, v ktorom sú tieto spoločnosti usadené. Všeobecný súd ďalej nariadil Európskej únii, aby zaplatila náhradu škody vo výške 5 000 eur spoločnosti Gascogne Sack Deutschland, ako aj spoločnosti Gascogne z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorá týmto spoločnostiam vznikla v dôsledku nedodržania primeranej lehoty na rozhodnutie. Náhrady škody za majetkovú, ako aj za nemajetkovú ujmu sa zvyšujú o úroky z omeškania od vyhlásenia tohto rozsudku do úplného zaplatenia v sadzbe stanovenej Európskou centrálnou bankou (ECB) pre jej hlavné refinančné operácie, zvýšenej o dva percentuálne body. V zostávajúcej časti bola žaloba zamietnutá.

7 Prípady uvedené v poznámke pod čiarou 6 sa týkajú aj konaní iniciovaných inými podnikmi, ktorým bolo adresované rozhodnutie K(2005) 4634.

8 Rozsudky zo 16. novembra 2011, Gascogne/Komisia (T-72/06, neverejnený, EU:T:2011:671), a Sachsa Verpackung/Komisia (T-79/06, neverejnený, EU:T:2011:674).

9 Rozsudky z 26. novembra 2013, Gascogne Sack Deutschland/Komisia (C-40/12 P, EU:C:2013:768), a Groupe Gascogne/Komisia (C-58/12 P, EU:C:2013:770).

10 Pozri bod 97 prvého a bod 91 druhého rozsudku uvedeného v predošlej poznámke pod čiarou.

8. Pokiaľ ide o trovy konania, Všeobecný súd nariadil: i) Európskej únii, aby okrem znášania svojich vlastných trov konania nahradila aj trovy konania vynaložené spoločnosťami Gascogne Sack Deutschland a Gascogne v súvislosti s námietkou neprípustnosti, ktorá viedla k vydaniu uznesenia z 2. februára 2015, Gascogne Sack Deutschland a Gascogne/Európska únia (T-577/14)¹¹; ii) spoločnostiam Gascogne Sack Deutschland a Gascogne na jednej strane a Európskej únii na strane druhej, aby znášali svoje vlastné trovy konania súvisiace so žalobou, ktorá viedla k uvedenému rozsudku, a iii) Európskej komisii, aby znášala svoje vlastné trovy konania.

III. Konanie pred Súdny dvorom a návrhy účastníkov konania

9. V odvolaní podanom 17. marca 2017 Európska únia navrhuje, aby Súdny dvor:

- zrušil bod 1 výroku napadnutého rozsudku,
- zamietol ako nedôvodný návrh spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne, uplatnený v konaní na prvom stupni, na zaplatenie sumy 187 571 eur ako náhrady strát, ktoré údajne vznikli z dôvodu dodatočných platieb za bankovú záruku po uplynutí primeranej lehoty,
- uložil spoločnostiam Gascogne Sack Deutschland a Gascogne povinnosť nahradiť trovy konania.

10. Gascogne Sack Deutschland a Gascogne navrhujú, aby Súdny dvor:

- zamietol odvolanie,
- uložil Európskej únii povinnosť nahradiť trovy konania.

11. V odvolaní podanom 22. marca 2017 Gascogne Sack Deutschland a Gascogne navrhujú, aby Súdny dvor:

- čiastočne zrušil napadnutý rozsudok, ktorým Všeobecný súd síce uznal porušenie primeranej lehoty na rozhodnutie vo veciach, v ktorých boli vydané rozsudky zo 16. novembra 2011 vo veciach T-72/06 a T-79/06, a existenciu majetkovej a nemajetkovej ujmy spôsobenej odvolateľkám v dôsledku porušenia primeranej lehoty, ale uložil Európskej únii nezodpovedajúcu a neúplnú náhradu takto spôsobenej ujmy,
- vydal na základe svojej neobmedzenej právomoci konečné rozhodnutie o finančnej náhrade majetkovej a nemajetkovej ujmy odvolateľiek v súlade s návrhmi odvolateľiek v prvostupňovom konaní,
- uložil Európskej únii povinnosť nahradiť trovy konania.

12. Európska únia naopak tvrdí, že Súdny dvor by mal:

- zamietnuť odvolanie,
- uložiť spoločnostiam Gascogne Sack Deutschland a Gascogne povinnosť nahradiť trovy konania.

13. V konaní vo veci C-138/17 P bola ako vedľajší účastník konania na podporu návrhov Európskej únie prijatá Európska komisia.

¹¹ Neuverejnené, EU:T:2015:80.

14. Rozhodnutím predsedu prvej komory Súdneho dvora zo 17. apríla 2018 boli veci C-138/17 P a C-146/17 P spojené na spoločné konanie na účely prednesenia návrhov a vyhlásenia rozsudku.

IV. Posúdenie odvolacích dôvodov

A. Úvodné poznámky

15. Vo svojom návrhu vo veci C-138/17 P Európska únia uvádza tri odvolacie dôvody. Vo svojom prvom a druhom odvolacom dôvode Európska únia tvrdí, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia pri výklade pojmov „príčinná súvislosť“ a „ujma“. Vo svojom treťom odvolacom dôvode Európska únia tvrdí, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia obdobia, počas ktorého došlo k majetkovej ujme, a poskytol nedostatočné odôvodnenie. Komisia v zásade súhlasí s Európskou úniou.

16. Gascogne Sack Deutschland a Gascogne tvrdia, že odvolanie Európskej únie by sa malo zamietnuť ako sčasti neprípustné (druhý odvolací dôvod) a sčasti nedôvodné (prvý a tretí odvolací dôvod).

17. Vo svojom návrhu vo veci C-146/17 P Gascogne Sack Deutschland a Gascogne uvádzajú sedem odvolacích dôvodov. V prvom odvolacom dôvode tvrdia, že Všeobecný súd nesprávne uplatnil pojem *non ultra petita* tým, že odmietol priznať náhradu za majetkovú ujmu, ku ktorej došlo pred 30. májom 2011. V druhom odvolacom dôvode Gascogne Sack Deutschland a Gascogne tvrdia, že odôvodnenie napadnutého rozsudku je rozporuplné, pokiaľ ide o: i) výpočet lehoty, o ktorú bolo primerané trvanie konania prekročené, a ii) obdobie, za ktoré bola náhrada majetkovej ujmy priznaná. V treťom odvolacom dôvode Gascogne Sack Deutschland a Gascogne tvrdia, že uplatnením metódy výpočtu majetkovej ujmy, ktorá sa líši od nimi navrhovanej metódy, sa Všeobecný súd dopustil porušenia ich práv na obhajobu. V štvrtom, piatom, šiestom a siedmom odvolacom dôvode sa Gascogne Sack Deutschland a Gascogne zaoberajú závermi Všeobecného súdu, ktoré sa týkajú nemajetkovej ujmy. V podstate tvrdia, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď zamietol ich žiadosť o priznanie náhrady škody vo výške „minimálne“ 500 000 eur na základe toho, že prípadné priznanie takejto náhrady škody by viedlo k opätovnému preskúmaniu otázky výšky pokuty, ktorá bola spoločnostiam Gascogne Sack Deutschland a Gascogne uložená rozhodnutím K(2005) 4634. Napadnutému rozsudku takisto vytykajú to, že sa v ňom neuvádza riadne odôvodnenie týkajúce sa priznania náhrady škody vo výške 5 000 eur za nemajetkovú ujmu.

18. Európska únia naopak tvrdí, že odvolacie dôvody spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne sú buď nedôvodné (prvý, druhý, tretí odvolací dôvod a časť siedmeho odvolacieho dôvodu) alebo neúčinné (štvrtý, piaty, šiesty a časť siedmeho odvolacieho dôvodu).

19. V týchto návrhoch najskôr preskúvam odvolacie dôvody, ktoré sa týkajú majetkovej ujmy, a následne odvolacie dôvody, ktoré sa týkajú nemajetkovej ujmy.

B. O majetkovej ujme

20. Všetky tri odvolacie dôvody, ktoré uviedla Európska únia vo veci C-138/17 P, ako aj prvý, druhý a tretí odvolací dôvod, ktorý uviedli Gascogne Sack Deutschland a Gascogne vo veci C-146/17 P, sa týkajú záverov Všeobecného súdu v súvislosti s majetkovou ujmu, ktorú údajne utrpeli Gascogne Sack Deutschland a Gascogne. Obe strany predovšetkým tvrdia, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia pri preskúmaní tvrdení spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne, ktoré sa týkali ujmy vyplývajúcej z nákladov súvisiacich s bankovou zárukou, ktorú tieto spoločnosti poskytli Komisii s cieľom vyhnúť sa okamžitému zaplateniu pokuty, ktorá bola uložená rozhodnutím K(2005) 4634.

21. Považujem za vhodné začať svoje právne posúdenie týchto otázok preskúmaním tvrdení týkajúcich sa nákladov na bankovú záruku, ktoré zaplatila Gascogne. Z tohto dôvodu začnem s prvým odvolacím dôvodom, ktorý uviedla Európska únia. Len pre úplnosť sa následne budem zaoberať druhým odvolacím dôvodom Európskej únie. Potom nebude potrebné preskúmať zostávajúce odvolacie dôvody, ktoré uviedli Európska únia a Gascogne Sack Deutschland a Gascogne, týkajúce sa nákladov na bankovú záruku.

1. Existencia príčinnej súvislosti

22. Svojím prvým odvolacím dôvodom vo veci C-138/17 P Európska únia, podporovaná Európskou komisiou, spochybňuje výklad pojmu „príчинná súvislosť“ a jeho uplatnenie zo strany Všeobecného súdu. Európska únia v podstate tvrdí, že neexistuje žiadna priama príčinná súvislosť medzi porušením povinnosti Všeobecného súdu rozhodnúť v primeranej lehote vo veciach T-72/06 a T-79/06 a ujmu spôsobenou spoločnosťou Gascogne, ktorá vznikla v dôsledku uhradenia nákladov na bankovú záruku. Európska únia predovšetkým zdôrazňuje, že táto ujma vyplýva z vlastného rozhodnutia spoločnosti Gascogne ponechať bankovú záruku počas celého konania namiesto toho, aby zaplatila pokutu, ktorú jej uložila Komisia.

23. Gascogne Sack Deutschland a Gascogne sa v tejto súvislosti odvolávajú na napadnutý rozsudok a predovšetkým zastávajú názor, že Všeobecný súd správne odlíšil prejednávanú vec od iných vecí, ktorými sa súdy EÚ v minulosti zaoberali. Gascogne Sack Deutschland a Gascogne sa ďalej domnievajú, že tvrdenia Európskej únie predstavujú „zneužitie konania“ a v podstate spochybňujú závery Súdneho dvora v jeho rozsudkoch z 26. novembra 2013 vo veciach Gascogne Sack Deutschland/Komisia, C-40/12 P, a Groupe Gascogne/Komisia, C-58/12 P.

24. Ďalej začnem tým, že stručne objasním odôvodnenie Všeobecného súdu a potom vysvetlím, prečo je podľa môjho názoru prvý odvolací dôvod Európskej únie dôvodný.

25. V bodoch 79 a 80 napadnutého rozsudku Všeobecný súd pripomenul ustálenú judikatúru, podľa ktorej škoda, ktorej náhrada sa požaduje v žalobe o určenie mimozmluvnej zodpovednosti Európskej únie, musí byť skutočná a určitá, čo musí preukázať žalobca. Rovnako je na zodpovednosti žalobcu, aby predložil dôkaz o existencii príčinnej súvislosti, teda dostatočne priamej súvislosti, medzi vytýkaným konaním a uvádzanou ujmou.

26. V bodoch 111 a 114 až 116 napadnutého rozsudku Všeobecný súd uviedol, že ak by konanie vo veciach T-72/06 a T-79/06 neprekročilo primeranú lehotu na rozhodnutie, Gascogne by nemusela uhradiť náklady na bankovú záruku počas obdobia, ktoré zodpovedá tomuto prekročeniu. To znamená, že podľa nej existovala príčinná súvislosť medzi nedodržaním primeranej lehoty na rozhodnutie a vznikom ujmy, ktorú Gascogne utrpela z dôvodu, že zaplatila náklady na bankovú záruku počas obdobia, ktoré zodpovedá prekročeniu tejto primeranej lehoty na rozhodnutie.

27. S odkazom na predchádzajúcu judikatúru (ďalej len „judikatúra vo veci Holcim“)¹² Všeobecný súd v bode 118 napadnutého rozsudku uznal, že v zásade náklady na bankovú záruku, ktoré vznikli spoločnosti, ktorá bola sankcionovaná rozhodnutím Komisie, vyplývajú z vlastného rozhodnutia tejto spoločnosti zriadiť bankovú záruku, aby nemusela zaplatiť pokutu v lehote stanovenej sporným rozhodnutím. Tieto náklady teda nemožno považovať za *priamy* dôsledok konania inštitúcie.

¹² Pozri rozsudok z 21. apríla 2005, Holcim (Deutschland)/Komisia (T-28/03, EU:T:2005:139, bod 123), a uznesenie z 12. decembra 2007, Atlantic Container Line a i./Komisia (T-113/04, neuvverejnené, EU:T:2007:377, bod 38). Chcel by som poukázať na to, že Súdny dvor nemal doteraz príležitosť podporiť judikatúru založenú na tomto rozsudku.

28. Všeobecný súd však naďalej rozlišoval – v bodoch 119 až 121 napadnutého rozsudku – prejednávajúcu vec od tých vecí, na ktorých je založená judikatúra vo veci Holcim. Všeobecný súd sa domnieval, že v čase, keď Gascogne Sack Deutschland a Gascogne podali žalobu vo veciach T-72/06 a T-79/06, a v čase, keď Gascogne zriadila bankovú záruku, nedodržanie primeranej lehoty na rozhodnutie nebolo predvídateľné a Gascogne Sack Deutschland a Gascogne mohli legitímne očakávať, že ich žaloby budú prejednané v primeranej lehote. Všeobecný súd rovnako uviedol, že k prekročeniu primeranej lehoty na rozhodnutie vo veciach T-72/06 a T-79/06 došlo po pôvodnom rozhodnutí spoločnosti Gascogne zriadiť bankovú záruku. Z týchto dôvodov usúdil, že súvislosť medzi prekročením primeranej lehoty na rozhodnutie vo veciach T-72/06 a T-79/06 a úhradou nákladov na bankovú záruku počas obdobia prekročenia nemožno považovať za prerušenú počiatočným rozhodnutím spoločnosti Gascogne nezaplatiť ihneď pokutu a zriadiť bankovú záruku. V bode 122 uvedeného rozsudku preto dospel k záveru, že príčinná súvislosť je v zmysle článku 340 ZFEÚ dostatočne priama.

29. Odôvodnenie Všeobecného súdu je podľa môjho názoru nesprávne. Všeobecný súd v podstate prijíma judikatúru založenú na rozsudku vo veci Holcim, ale potom odlišuje prejednávajúcu vec od tých vecí, ktoré boli predmetom uvedenej judikatúry. Rovnako ako Všeobecný súd sa domnievam, že judikatúra vo veci Holcim je správna, ale na rozdiel od Všeobecného súdu si nemyslím, že táto vec je podstatne odlišná od vecí, ktoré viedli k vydaniu rozsudku vo veci Holcim: podľa môjho názoru ani jeden z dvoch dôvodov, ktoré uviedol Všeobecný súd, pokiaľ ide o toto rozlíšenie, nie je presvedčivý, a to ani samostatne, ani v kombinácii.

30. Predtým, než podrobne vysvetlím, prečo zastávam tento názor, chcem zdôrazniť, že podľa ustálenej judikatúry nemožno článok 340 ZFEÚ vykladať tak, že sa v ňom vyžaduje, aby Európska únia nahradila každý, aj vzdialený, škodlivý dôsledok správania svojich inštitúcií.¹³ Preto v prípade žaloby o mimozmluvnú zodpovednosť Únie nestačí, že vytykané konanie je jednou z príčin údajnej ujmy. Toto konanie musí byť rozhodujúcou príčinou ujmy.¹⁴ Inými slovami, dostatočná súvislosť existuje len vtedy, ak je ujma priamym dôsledkom protiprávneho konania zodpovednej inštitúcie, a nezávisí od vplyvu iných príčin, či už pozitívnych alebo negatívnych.¹⁵

a) Predvídateľnosť nezákonného konania

31. Prvý dôvod Všeobecného súdu, podľa ktorého je prejednávajúca vec odlišná od vecí, na ktorých je založená judikatúra vo veci Holcim, je, že v čase, keď Gascogne Sack Deutschland a Gascogne podali žaloby vo veciach T-72/06 a T-79/06, a v čase, keď Gascogne zriadila bankovú záruku, bolo porušenie povinnosti dodržať primeranú lehotu na rozhodnutie zo strany Všeobecného súdu *nepredvídateľné*.

32. Toto tvrdenie je však predovšetkým nepresné. Bohužiaľ, niektoré veci, o ktorých Všeobecný súd rozhodol krátko predtým, než boli podané žaloby vo veciach T-72/06 a T-79/06, boli značne dlhé.¹⁶ Platí to najmä v prípade vecí týkajúcich sa uplatňovania pravidiel hospodárskej súťaže EÚ, a najmä kartelov¹⁷, ktoré, ako je známe, sú veľmi zložité a časovo náročné a môžu si vyžadovať súbežné alebo koordinované riešenie viacerých vecí naraz.

13 Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. októbra 1979, Dumortier a i./Rada (64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 a 45/79, EU:C:1979:223, bod 21). Pozri novšie uznesenie z 31. marca 2011, Mauerhofer/Komisia (C-433/10 P, neverejnené, EU:C:2011:204, bod 127 a citovaná judikatúra).

14 Pozri uznesenie z 31. marca 2011, Mauerhofer/Komisia (C-433/10 P, neverejnené, EU:C:2011:204, bod 127 a citovaná judikatúra).

15 Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Trabucchi vo veci Compagnie continentale France/Rada (169/73, EU:C:1974:32, bod 4).

16 Pozri napríklad rozsudky z 13. januára 2004, Thermenhotel Stoiser Franz a i./Komisia (T-158/99, EU:T:2004:2); z 11. mája 2005, Saxonia Edelmetalle/Komisia (T-111/01 a T-133/01, EU:T:2005:166); z 19. októbra 2005, Freistaat Thüringen/Komisia (T-318/00, EU:T:2005:363), a zo 14. decembra 2005, Laboratoire du Bain/Rada a Komisia (T-151/00, neverejnený, EU:T:2005:450).

17 Pozri okrem iných rozsudok z 11. decembra 2003, Marlines/Komisia (T-56/99, EU:T:2003:333); z 8. júla 2004, Mannesmannröhren-Werke/Komisia (T-44/00, EU:T:2004:218); zo 14. decembra 2005, Honeywell/Komisia (T-209/01, EU:T:2005:455), a z 15. marca 2006, BASF/Komisia (T-15/02, EU:T:2006:74).

33. Je pravda, že Gascogne Sack Deutschland a Gascogne, ako každé iné žalobkyne, mohli očakávať, že sa o ich veciach rozhodne v primeranom čase. Vzhľadom na postupy Všeobecného súdu a súdne záznamy v rozhodnom čase však bolo pomerne neisté a náročné vypočítať pravdepodobnú dĺžku konania s cieľom odhadnúť prípadné celkové náklady na bankovú záruku.

34. Po druhé a čo je dôležitejšie, bez ohľadu na to, či boli neprimerané prietahy vo veciach T-72/06 a T-79/06 predvídateľné, Všeobecný súd nesprávne použil pojem „predvídateľnosť“ s cieľom preukázať existenciu dostatočnej príčinnej súvislosti, ktorá má za následok vznik zodpovednosti Európskej únie.

35. Kľúčovou otázkou v prejednávanej veci nie je, či poškodená, ktorá utrpela údajnú ujmu, mohla predvídať nezákonnú udalosť, ktorá spôsobila údajnú ujmu. Rozhodujúce pre určenie mimozmluvnej zodpovednosti Európskej únie v prejednávanej veci je v prvom rade to, či je údajná ujma *priamym* dôsledkom nezákonného konania inštitúcie.

36. To je bod, ktorý Všeobecný súd nepreskúmal podrobne. Domnievam sa, že v rámci tohto preskúmania by prípadná nepredvídateľnosť neprimeraných prietahov mohla byť relevantná len za dvoch okolností. V prejednávanej veci však nejde ani o jednu z týchto okolností.

37. Na jednej strane by tento prvok mohol byť relevantný, ak by Gascogne Sack Deutschland a Gascogne neskôr nemohli zmeniť svoje pôvodné rozhodnutie o odložení platby a zriadení bankovej záruky. Nie je to však tento prípad, ako bude preukázané v bodoch 48 až 52 nižšie: Gascogne Sack Deutschland a Gascogne mohli kedykoľvek v priebehu súdneho konania uhradiť pokutu a zrušiť bankovú záruku. Ak teda najskôr aj išlo o nepredvídateľnú udalosť, na základe tejto novej udalosti mohli Gascogne Sack Deutschland a Gascogne prispôsobiť svoje konanie.

38. Na druhej strane by prípadná nepredvídateľnosť neprimeraných prietahov mohla byť relevantná aj vtedy, ak by Európska únia pred Všeobecným súdom tvrdila, že Gascogne Sack Deutschland a Gascogne pri zabránení ujme alebo obmedzovaní ich rozsahu nepreukázali náležitú starostlivosť, čo mohlo vyplývať z ich rozhodnutia odložiť zaplatenie pokuty do konca súdneho konania.

39. V tejto súvislosti treba mať na mysli, že podľa ustálenej judikatúry v prípade žaloby o mimozmluvnú zodpovednosť je potrebné overiť, či poškodená osoba, ktorá riskuje, že bude musieť znášať škodu sama, vynaložila ako uvedomelá osoba náležitú starostlivosť, aby zabránila ujme alebo obmedzila jej rozsah. Príčinná súvislosť môže byť prerušená nedbanlivosťou poškodenej osoby, keďže jej konanie môže byť rozhodujúcou príčinou ujmy.¹⁸

40. To však nie je dôvod, prečo sa Všeobecný súd v napadnutom rozsudku odvolával na tento bod. Všeobecný súd nepoužil kritérium predvídateľnosti s cieľom preskúmať, či nedbanlivosťou spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne bola prerušená príčinná súvislosť medzi údajnou ujmu a vytýkaným konaním inštitúcie EÚ, namiesto toho použil tento pojem na to, aby v prvom rade preukázal existenciu takejto súvislosti.

41. Napriek tomu potenciálna nepredvídateľnosť udalosti, ktorá spôsobila údajnú ujmu, nič nevypovedá o *určujúcom faktore* údajnej škody. Dokonca aj za predpokladu, že neprimerané prietahy boli nepredvídateľné, táto skutočnosť nie je ani nevyhnutná, ani dostatočná na to, aby mala za následok vznik zodpovednosti Európskej únie.

42. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa domnievam, že Všeobecný súd v napadnutom rozsudku nesprávne vyložil a uplatnil pojem „predvídateľnosť“ v zmysle článku 340 ZFEÚ v záujme preukázania existencie príčinnej súvislosti medzi údajnou ujmu a vytýkaným konaním.

¹⁸ Pozri napríklad rozsudok z 18. marca 2010, Trubowest Handel a Makarov/Rada a Komisia (C-419/08 P, EU:C:2010:147, bod 61). Táto zásada je podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora všeobecnou zásadou spoločnou pre právne poriadky členských štátov: pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. marca 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame (C-46/93 a C-48/93 EU:C:1996:79, bod 85 a citovaná judikatúra).

b) *Nedostatok voľby pre Gascogne Sack Deutschland a Gascogne*

43. Druhý dôvod Všeobecného súdu, podľa ktorého je prejednávaná vec odlišná od vecí, na ktorých je založená judikatúra vo veci Holcim, je, že primeraná lehota na rozhodnutie vo veciach T-72/06 a T-79/06 bola prekročená *po* rozhodnutí spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne zriadiť bankovú záruku.

44. Ani tento prvok nie je podľa môjho názoru relevantný.

45. Na úvod je potrebné mať na pamäti, že rozhodnutie Komisie, akým je rozhodnutie K(2005) 4634, je právne záväzná a považuje sa za platnú až do jeho zrušenia súdmi EÚ. Ak podnik, ktorý bol sankcionovaný pokutou, ktorú mu uložila Komisia, považuje rozhodnutie Komisie za nezákonné a jeho okamžité dodržiavanie za také, ktoré môže spôsobiť nenapraviteľnú ujmu, môže tento podnik podať návrh na nariadenie predbežných opatrení pred súdmi EÚ podľa článkov 278 a 279 ZFEÚ, pričom spochybní platnosť uvedeného rozhodnutia.

46. Ak sa takýto návrh nepodá, alebo ak súdy EÚ takýto návrh zamietnu, v zásade sa musí zaplatiť pokuta v lehote stanovenej v rozhodnutí. Preto rozpočtové pravidlá EÚ¹⁹ umožňujú Komisii súhlasiť s odložením platby pokuty za predpokladu, že sa dlžník zaviazal zaplatiť úroky z omeškania a zloží finančnú zábezpeku, ktorá pokrýva nezaplatený dlh, pokiaľ ide o výšku istiny a tiež úroky.

47. Preto sa podnikom, ktoré majú v úmysle napadnúť pokutu pred súdmi EÚ, ponúkne možnosť rozhodnúť sa okamžite zaplatiť (pravidlo), alebo požiadať o možnosť zriadenia bankovej záruky (výnimka). Rozhodnutie podniku musí byť pre Úniu *finančne neutrálne*: odloženie platby nemôže viesť k strate v rozpočte Únie. Účtovník, ktorý v spolupráci s príslušným povoločným úradníkom rozhoduje o žiadosti podniku o odloženie platby, nemá právomoc meniť výšku pokuty, o ktorej rozhodla Komisia ako inštitúcia (teda kolégium komisárov). Rozhodnutie podniku okamžite zaplatiť pokutu napriek svojmu zámeru napadnúť rozhodnutie Komisie pred súdmi EÚ by zároveň nemalo viesť k bezdôvodnému obohateniu Európskej únie. Preto na jednej strane ak súdy EÚ potvrdia rozhodnutie Komisie, pokuta, ktorej platba bola odložená, sa stáva splatnou spolu s úrokmi. Na druhej strane sa na základe zrušenia napadnutého rozhodnutia Komisie zakladá povinnosť Únie vrátiť zaplatené sumy navýšené o príslušnú úrokovú sadzbu.²⁰

48. Je zjavné, že rozhodnutie odložiť zaplatenie pokuty umožňuje podniku, aby v priebehu súdneho konania aj naďalej využíval príslušné sumy. Znamená to však aj dodatočné náklady (tie, ktoré súvisia so zriadením bankovej záruky), ktoré podnik musí znášať aj v prípade, keď sa nakoniec domôže zrušenia napadnutého rozhodnutia. Preto prináleží každému podniku, ktorému Komisia uložila pokutu, aby posúdil, či je v jeho finančnom záujme uhradiť pokutu v stanovenej lehote, alebo požiadať o odloženie platby a zriadiť bankovú záruku.

49. Dôležité je, že na rozdiel od toho, čo uviedol Všeobecný súd, nejde o rozhodnutie, ktoré sa môže vykonať len raz. Každý podnik, ktorý sa rozhodol zriadiť bankovú záruku, môže kedykoľvek zmeniť svoje pôvodné rozhodnutie a prísť k zaplateniu pokuty.²¹ Týmto spôsobom zabráni nárastu dodatočných úrokov z istiny a môže zrušiť bankovú záruku, ktorá bola predtým zriadená.

19 Článok 85 nariadenia Komisie (ES, Euratom) č. 2342/2002 z 23. decembra 2002, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá na vykonávanie nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 357, 2002, s. 1; Mim. vyd. 01/004 s 145). Toto nariadenie, uplatniteľné v čase vzniku skutkových okolností, je teraz nahradené delegovaným nariadením Komisie (EÚ) č. 1268/2012 z 29. októbra 2012 o pravidlách uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie (Ú. v. EÚ L 362, 2012, s. 1).

20 Pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. februára 2015, Komisia/IPK International (C-336/13 P, EU:C:2015:83). Pokiaľ ide o typ a sumu úrokov z omeškania, ktoré musela Komisia spätne poukázať spoločnosti, ktorá zaplatila pokutu na základe rozhodnutia prijatého podľa článku 101 ZFEÚ, ktoré následne súdy EÚ zrušili, pozri vec T-201/17, Printeos/Komisia, v ktorej konanie ešte prebieha.

21 Pozri napríklad rozsudok z 12. mája 2016, Trioplast Industrier/Komisia (T-669/14, neuvverejnený, EU:T:2016:285, bod 103).

50. Podľa práva Únie nič nebráni podniku, aby zrušil bankovú záruku a zaplatil pokutu, ak tento podnik považuje takýto postup za výhodnejší. Možno teda predpokladať, že ak v priebehu konania podnik nezmení svoje pôvodné rozhodnutie, dôvodom je, že nepretržitá existencia bankovej záruky je stále v najlepšom záujme tohto podniku. Otázka, či pôvodné rozhodnutie je aj naďalej výhodné, závisí od viacerých faktorov, ktoré, ako uvádza Komisia, sa môžu časom značne zmeniť (náklady na požičiavanie peňazí, poplatky účtované bankou za bankovú záruku, výnosy zo splatnej sumy v prípade investovania do iných ekonomických činností, atď.). Z ekonomického hľadiska je preto rozumné očakávať, že podnik môže pravidelne prehodnocovať svoje pôvodné rozhodnutie.

51. Preto, ako správne tvrdí Európska únia, voľba zriadiť bankovú záruku namiesto zaplataenia pokuty, ktorú uložila Komisia, sa neuskutočnila iba na začiatku konania: túto voľbu Gascogne Sack Deutschland a Gascogne slobodne a vedome *udržiavali* (alebo *potvrzovali*) počas celého obdobia, počas ktorého trvalo súdne konanie vo veciach T-72/06 a T-79/06, a to aj vtedy, keď sa toto konanie značne predlžovalo.

52. Do určitej miery to potvrdili aj Gascogne Sack Deutschland a Gascogne. Vo svojom vyjadrení uznávajú, že si boli vedomé toho, že kedykoľvek v priebehu konania mohli zaplatiť pokutu a zrušiť bankovú záruku.

53. Na záver o tomto bode: druhý dôvod Všeobecného súdu, podľa ktorého je prejednávaná vec odlišná od vecí, na ktorých je založená judikatúra vo veci Holcim, sa teda zakladá na nesprávnom predpoklade, že jediným rozhodnutím, ktoré bolo relevantné v prejednáwanej veci, bolo pôvodné rozhodnutie spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne odložiť platbu a zriadiť bankovú záruku pred začiatkom konania.

54. Nesprávnosť tohto predpokladu je nepriamo potvrdená aj v napadnutom rozsudku.

c) Rozpor v napadnutom rozsudku

55. V bode 130 napadnutého rozsudku Všeobecný súd konštatoval, že neexistuje dostatočne priama príčinná súvislosť, pokiaľ ide o náklady na bankovú záruku, ktoré vznikli *po* vydaní rozsudkov vo veciach T-72/06 a T-79/06. Podľa Všeobecného súdu je zaplataenie takýchto poplatkov dôsledkom osobného a samostatného rozhodnutia spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne, ku ktorému dospeli po vydaní tohto rozsudku a ktoré sa týkalo nezaplataenia pokuty, nepožiadania o odklad výkonu rozhodnutia K(2005) 4634 a podania odvolania proti uvedenému rozsudku. Ak je to tak, nie je podľa mňa jasné, prečo rozhodnutie o ponechaní bankovej záruky bolo podľa názoru Všeobecného súdu rozhodujúce na vylúčenie zodpovednosti Európskej únie *po* vydaní rozsudku, ale nie *pred* jeho vydaním.

56. Ako tvrdí Európska únia, nezdá sa, že by medzi týmito obdobiami existoval nejaký zmysluplný rozdiel, ktorý môže byť relevantný podľa článku 340 ZFEÚ. Aj počas prvostupňového konania sa Gascogne Sack Deutschland a Gascogne vedome rozhodli nepožadovať pozastavenie sporného rozhodnutia a ponechať bankovú záruku zriadenú až do ukončenia uvedeného konania. V bode 130 napadnutého rozsudku sa teda potvrdzuje, že prvky, ktoré Všeobecný súd považoval za relevantné v bodoch 119 až 121 toho istého rozsudku pre rozlíšenie prejednáwanej veci od judikatúry vo veci Holcim, sú nepodstatné.

d) Predbežný záver

57. V rámci tohto záveru nemožno spochybniť skutočnosť, že Gascogne Sack Deutschland a Gascogne museli znášať náklady spojené s bankovou zárukou, ktorú poskytli Komisii v období zodpovedajúcom prekročeniu primeranej lehoty na rozhodnutie, okrem iného ako dôsledok neschopnosti Všeobecného súdu vydať svoje rozhodnutie v primeranom čase.

58. To však nebola *rozhodujúca* príčina údajnej ujmy. Rozhodujúcim faktorom bolo rozhodnutie spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne naďalej využívať výnimku z povinnosti zaplatiť splatnú pokutu, o ktorú požiadali, a to s plným vedomím o nákladoch a rizikách, ktoré toto rozhodnutie predstavovalo. Preto sa v prejednávanej veci uplatňujú zásady vyplývajúce z judikatúry vo veci Holcim.

59. Na základe všetkých týchto dôvodov sa domnievam, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho výkladu a uplatnenia pojmu „príčinná súvislosť“ v zmysle článku 340 ZFEÚ. Podľa môjho názoru neexistuje dostatočne priama príčinná súvislosť medzi tým, že Všeobecný súd porušil vo veciach T-72/06 a T-79/06 svoju povinnosť rozhodnúť v primeranom čase, a medzi údajnou ujmu, ktorú utrpeli Gascogne Sack Deutschland a Gascogne v súvislosti s platbou nákladov bankovej záruky v období zodpovedajúcim prekročeniu primeranej lehoty na rozhodnutie.

60. Týmto záverom sa v žiadnom prípade nespochybňujú závery Súdneho dvora, ku ktorým dospel v rozsudkoch z 26. novembra 2013, vo veci Gascogne Sack Deutschland/Komisia (C-40/12 P), a vo veci Groupe Gascogne/Komisia (C-58/12 P). Na rozdiel od tvrdení spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne Súdny dvor v týchto rozsudkoch rozhodol iba o tom, že Všeobecný súd nedodrжал primeranú lehotu na rozhodnutie vo veciach T-72/06 a T-79/06. Nerozhodol však o existencii žiadnej ujmy, ktorá by z toho vyplývala. Všeobecný súd poukázal na to, že „Všeobecnému súdu prináleží posúdiť tak vecnú správnosť uvedenej škody, ako aj príčinnú súvislosť medzi touto škodou a neprimeranou dĺžkou sporného súdneho konania tak, že preskúma dôkazy poskytnuté na tento účel“²².

61. Európska únia sa tým, že na Súdny dvor nepodala odvolanie proti záverom Všeobecného súdu o existencii majetkovej ujmy, ktorá sa má nahradiť, nedopustila žiadneho „zneužitia konania“, ako to tvrdia Gascogne Sack Deutschland a Gascogne. Ako som podrobne vysvetlil v bodoch 19 až 36 svojich návrhov vo veci Kendrion, skutočnosť, že Európsku úniu v týchto konaniach zastupuje Súdny dvor Európskej únie, nevedie ku konfliktu záujmov. V tvrdeniach spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne sa neberie do úvahy, že sa má rozlišovať medzi Súdnym dvorom Európskej únie ako inštitúciou a súdnymi orgánmi, ktoré sú súčasťou tejto inštitúcie (v súčasnosti je to Súdny dvor a Všeobecný súd).²³ Súdny dvor ako súdny orgán, ktorý prejednáva odvolanie, spĺňa kritériá objektívnej a subjektívnej neustrannosti podľa článku 47 Charty základných práv Európskej únie.

62. Na základe toho musí byť napadnutý rozsudok zrušený v tej časti, v ktorej Všeobecný súd nariadil Európskej únii zaplatiť spoločnosti Gascogne náhradu škody vo výške 47 064,33 eura z dôvodu majetkovej ujmy spôsobenej touto spoločnosťou nedodržaním primeranej lehoty na rozhodnutie vo veciach, v ktorých boli vydané rozsudky zo 16. novembra 2011, Groupe Gascogne/Komisia (T-72/06, neuvverejnený, EU:T:2011:671), a Sachsa Verpackung/Komisia (T-79/06, neuvverejnený, EU:T:2011:674).

63. Znamená to, že ak Súdny dvor bude v tomto bode so mnou súhlasiť, nebude potrebné skúmať druhý a tretí odvolací dôvod, ktoré uviedla Európska únia vo veci C-138/17 P, a prvý, druhý a tretí odvolací dôvod, ktoré uviedli Gascogne Sack Deutschland a Gascogne vo veci C-146/17 P. Vzhľadom na dôležitosť položennej otázky pre budúce prípady si napriek tomu myslím, že by bolo užitočné len pre úplnosť sa zaoberať druhým odvolacím dôvodom, ktorý uviedla Európska únia.

²² Bod 88 vo veci C-58/12 P a bod 94 vo veci C-40/12 P.

²³ Pozri článok 13 ods. 1 a článok 19 ods. 1 ZEÚ.

2. Pojem „ujma“

64. Vo svojom druhom odvolacom dôvode Európska únia, podporovaná Komisiou, tvrdí, že Všeobecný súd nesprávne vyložil pojem „ujma“. Podľa jej názoru mal prvostupňový súd preskúmať, či v období zodpovedajúcim prekročeniu primeranej lehoty na rozhodnutie boli náklady na bankovú záruku, ktoré zaplatila Gascogne, vyššie ako výhoda, ktorú Gascogne získala z dôvodu nakladania so sumou zodpovedajúcou výške pokuty. Gascogne Sack Deutschland a Gascogne žiadajú Súdny dvor, aby tento odvolací dôvod zamietol ako neprípustný, pretože v štádiu odvolania predkladá nové tvrdenia. Subsidiárne považujú druhý odvolací dôvod Európskej únie za nedôvodný, keďže neexistuje žiadny vzťah medzi výhodami, z ktorých mali úžitok, a stratami, ktoré utrpeli v období zodpovedajúcim prekročeniu.

65. Domnievam sa, že tento odvolací dôvod je prípustný a dôvodný.

66. Námietky spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne, pokiaľ ide o prípustnosť tohto odvolacieho dôvodu, nepovažujem za presvedčivé. Podľa ustálenej judikatúry má odvolateľ právo podať odvolanie, v rámci ktorého v konaní pred Súdnym dvorom uvedie odvolacie dôvody vyplývajúce zo samotného napadnutého rozsudku, ktoré majú z právneho hľadiska spochybniť jeho dôvodnosť.²⁴

67. Tento odvolací dôvod smeruje proti bodom 111 až 131 napadnutého rozsudku, v ktorých podľa názoru Európskej únie Všeobecný súd nesprávne vyložil pojem „ujma“ na účely článkov 268 a 340 ZFEÚ. Európska únia konkrétne považuje rozsudok za rozporuplný preto, že sa v ňom pri posudzovaní toho, či sa údajná strata spočívajúca v úhrade nákladov na bankovú záruku má považovať za „ujmu“ v súlade s ustanoveniami Zmluvy o fungovaní Európskej únie, uplatňuje kritérium odlišné od kritéria uplatneného pri preskúmaní údajnej straty spočívajúcej v úhrade úrokov z pokuty.

68. Výhrady Európskej únie voči napadnutému rozsudku v tejto veci považujem za presvedčivé. Domnievam sa, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď bez konkrétneho vysvetlenia alebo ďalšieho preskúmania v bodoch 111 a 114 napadnutého rozsudku prirovnal *náklady* na bankovú záruku v období zodpovedajúcim prekročeniu *ujme*, ktorá sa má nahradiť podľa článku 340 ZFEÚ.

69. Tieto dva pojmy by sa nemali spájať.

70. Úkony alebo opomenutia inštitúcie EÚ môžu mať rôzne dôsledky na finančnú situáciu podnikov, akými sú Gascogne Sack Deutschland a Gascogne. Môžu z nich vzniknúť určité náklady pre podnik, ale zároveň môžu priniesť danému podniku určitý zisk. „Škoda“ v zmysle článku 340 ZFEÚ existuje len vtedy, ak je čistý rozdiel medzi nákladmi a ziskom záporný.²⁵ Inými slovami, musí dôjsť k *celkovej strate* vyplývajúcej z vytýkaného konania. Inak by nastala paradoxná situácia, v ktorej by aj napriek finančnému prospechu z konania inštitúcie EÚ bol podnik oprávnený požadovať od Únie dodatočné sumy.

71. Ako sa vysvetľuje v bodoch 48 a 50 vyššie, rozhodnutie podniku odložiť platbu a zriadiť bankovú záruku na jednej strane prináša určité náklady, na druhej strane však umožňuje tomuto podniku použiť na určité obdobie sumu, ktorá môže priniesť zisk. Tieto rôzne účinky nie sú nesúvisiace, ako nesprávne tvrdia Gascogne Sack Deutschland a Gascogne, ale sú navzájom neoddeliteľne spojené: sú to dve strany tej istej mince.

²⁴ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. februára 2018, Komisia/Xinyi PV Products (Anhui) Holdings (C-301/16 P, EU:C:2018:132, bod 90 a citovaná judikatúra).

²⁵ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. mája 1992, Mulder a i./Rada a Komisia (C-104/89 a C-37/90, EU:C:1992:217, bod 26 a nasl.).

72. Z ekonomického hľadiska je možnosť odložiť platbu pokuty v podstate formou financovania príslušného podniku: až do skončenia súdneho konania si tento podnik prakticky požičiava peniaze, ktoré dlhuje Únii, od samotnej Únie. Jednoducho povedané, celkové náklady na financovanie sú súčtom nákladov na bankovú záruku a v prípade, že podnik v súdnom konaní prehrá, úrokov, ktoré sú v konečnom dôsledku splatné z istiny. Napadnutý rozsudok sa však zameriava iba na náklady, ktoré vynaložili Gascogne Sack Deutschland a Gascogne, a nehovorí sa v ňom nič o možnom zisku alebo úsporách, ktoré tieto spoločnosti získali v dôsledku odkladu platby.

73. Podľa môjho názoru ide o pochybenie, ktorého sa dopustil Všeobecný súd. Ako sa uvádza v bode 50 vyššie, je predpoklad, že podnik vždy koná takým spôsobom, ktorý z ekonomického a finančného hľadiska považuje za racionálny. Preto možno odôvodnene predpokladať, že počas celého trvania súdneho konania vo veciach T-72/06 a T-79/06 Gascogne Sack Deutschland a Gascogne považovali za výhodnejšie aj naďalej si požičiavať od Únie sumu zodpovedajúcu výške splatnej pokuty, a nie použiť vlastnú likviditu, alebo si túto sumu požičať od úverových inštitúcií.

74. Ak je to tak, nemožno vylúčiť, že neprimerané prietahy pri rozhodovaní vo veciach T-72/06 a T-79/06 nielenže nespôsobili spoločnostiam Gascogne Sack Deutschland a Gascogne nijakú stratu, ale dokonca týmto spoločnostiam priniesli finančnú výhodu. To však nie je možné zistiť na základe napadnutého rozsudku, keďže Všeobecný súd bez akéhokoľvek ďalšieho preskúmania usúdil, že náklady na bankovú záruku v období zodpovedajúcom prekročeniu zodpovedali ujme, ktorú Gascogne utrpela počas uvedeného obdobia.

75. Nakoniec by som dodal, že aj v tomto bode sa napadnutý rozsudok zdá rozporuplný. Pokiaľ ide o ďalšiu formu údajnej ujmy (platba úrokov z pokuty), Všeobecný súd konštatoval, že Gascogne Sack Deutschland a Gascogne nepredložili žiaden dôkaz, ktorý by umožnil preukázať, že počas obdobia zodpovedajúceho prekročeniu „boli úroky z omeškania, ktoré boli neskôr zaplatené Komisii, vyššie ako výhoda, z ktorej mali prospech z dôvodu nakladania so sumou zodpovedajúcou výške pokuty navýšenej o úroky z omeškania“²⁶.

76. Je ťažké pochopiť, prečo Všeobecný súd neuplatnil podobný štandard, pokiaľ ide o údajnú ujmu spočívajúcu v platbe nákladov na bankovú záruku za rovnaké obdobie.

77. Na záver aj druhý odvolací dôvod, ktorý uviedla Európska únia, je dôvodný. Ako sa uvádza v bode 62 vyššie, bod 1 výroku napadnutého rozsudku musí byť zrušený. Nie je preto potrebné preskúmať tretí odvolací dôvod, ktorý predložila Európska únia vo veci C-138/17 P, a prvý, druhý a tretí odvolací dôvod, ktoré uviedli Gascogne Sack Deutschland a Gascogne vo veci C-146/17 P.

C. O nemajetkovej ujme

78. Štvrtý, piaty, šiesty a siedmy odvolací dôvod, ktoré uviedli Gascogne Sack Deutschland a Gascogne vo veci C-146/17 P, sú všetky namierené proti bodom 151 až 165 napadnutého rozsudku, v ktorých Všeobecný súd priznal tak spoločnosti Gascogne Sack Deutschland, ako aj spoločnosti Gascogne náhradu škody vo výške 5 000 eur z dôvodu nemajetkovej ujmy spôsobenej nedodržaním primeranej lehoty na rozhodnutie vo veciach T-72/06 a T-79/06. Gascogne Sack Deutschland a Gascogne tvrdia, že Všeobecný súd sa dopustil rôznych právnych pochybení, a žiadajú, aby im Súdny dvor priznal vyššiu sumu v súlade s ich návrhmi v prvostupňovom konaní.

79. Tieto štyri odvolacie dôvody, ktoré sa týkajú nemajetkovej ujmy, preskúmam v ďalšom texte spoločne. Z dôvodov uvedených nižšie súhlasím s Európskou úniou, že tvrdenia, ktoré predložili Gascogne Sack Deutschland a Gascogne, sú buď neúčinné alebo nedôvodné.

²⁶ Bod 108 napadnutého rozsudku.

1. Pojem nemajetková ujma a nezávislosť žaloby o mimozmluvnú zodpovednosť

80. Gascogne Sack Deutschland a Gascogne najskôr vytykajú Všeobecnému súdu, že v bodoch 161 až 163 napadnutého rozsudku tvrdil, že náhrada škody za nemajetkovú ujmu, ktorú navrhovali („minimálne“ 500 000 eur), by vzhľadom na svoju výšku viedla k opätovnému preskúmaniu otázky výšky pokuty, ktorá im bola uložená rozhodnutím K(2005) 4634, hoci nebolo preukázané, že porušenie primeranej lehoty na rozhodnutie vo veciach T-72/06 a T-79/06 malo vplyv na výšku tejto pokuty. Po druhé Gascogne Sack Deutschland a Gascogne tvrdia, že konštatovania Všeobecného súdu uvedené v bodoch 161 až 163 napadnutého rozsudku takisto zbavujú články 256 a 340 ZFEÚ účinnosti. Všeobecný súd v podstate odmietol priznať náhradu škody za všetku spôsobenú ujmu, a tým porušil ich právo na účinnú nápravu.

81. Táto argumentácia je podľa môjho názoru založená na nesprávnom výklade napadnutého rozsudku. V skutočnosti je buď neúčinná, alebo nedôvodná.

82. Na začiatok môže byť užitočné jednoznačne vymedziť, čo sa podľa môjho názoru má považovať za „nemajetkovú“ ujmu na účely Zmluvy o FEÚ. V tejto súvislosti je potrebné mať na zreteli, že náhrada škody podľa článku 340 ZFEÚ má za cieľ obnoviť, pokiaľ je to možné, majetok poškodenej osoby do takej miery, v akej bol pred nezákonným konaním inštitúcie EÚ.²⁷ Preto sa majetková ujma, ktorá je priamym dôsledkom tohto konania, zvyčajne odškodňuje zaplatením sumy zodpovedajúcej takejto ujme.

83. To však nie je možné pre ujmu, ktorá je nepenažná alebo nemajetková.²⁸ Vo väčšine právnych systémov sa pojem „nemajetková“ ujma vzťahuje na druhy škôd, ktoré sú nehmotné a ťažko pri nich vyčíslit' ekonomickú hodnotu, pretože v skutočnosti pre ne neexistuje trhová hodnota. Typické príklady takejto ujmy alebo škody predstavujú bolesť a utrpenie, emocionálne ťažkosti, zhoršenie života alebo vzťahov. V podstate zahŕňa rôzne formy fyzickej a/alebo psychickej ujmy.

84. Vo všetkých týchto situáciách nemožno *status quo ante* zjavne obnoviť. Preto akákoľvek náhrada škody, ktorú môžu sudcovia priznať, bude vždy a nevyhnutne „druhým najlepším“ riešením. Z tohto dôvodu vyplatenie sumy peňazí môže, ale nemusí byť najvhodnejšou formou náhrady – závisí to od okolností.²⁹ Súdny EÚ už v určitých prípadoch rozhodli, že *symbolická* finančná náhrada³⁰ je dostatočná, alebo že môže byť poskytnutá *náhrada v naturálnej forme*.³¹ V iných prípadoch súdy EÚ nepriznali žiadnu konkrétnu formu náhrady škody, pretože sa domnievali, že zrušenie protiprávneho konania³² alebo samotné zaznamenanie nezákonnej udalosti v rozsudku³³ môže predstavovať uspokojivú náhradu v zmysle článku 340 ZFEÚ.³⁴

27 Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Capotorti vo veci Ireks-Arkady/EHS (238/78, EU:C:1979:203, s. 2983).

28 Tieto dva pojmy sa často zamieňajú.

29 Pozri rozsudok zo 7. februára 1990, Culin/Komisia (C-343/87, EU:C:1990:49, body 26 až 29).

30 Rozsudok zo 14. júna 1979, V/Komisia (18/78, EU:C:1979:154, bod 19).

31 Rozsudok z 10. mája 2006, Galileo International Technology a i./Komisia (T-279/03, EU:T:2006:121, bod 63).

32 Pozri okrem iných rozsudok z 11. júla 2007, Sison/Rada (T-47/03, EU:T:2007:207, neuverejnený, bod 241 a citovaná judikatúra).

33 Pozri okrem iných rozsudky z 9. júla 1981, Krecké/Komisia (59/80 a 129/80, EU:C:1981:170, bod 74), a z 9. júla 1987, Hochbaum a Rawes/Komisia (44/85, 77/85, 294/85 a 295/85, EU:C:1987:348, bod 22).

34 V tejto súvislosti stojí za zmienku, že aj Európsky súd pre ľudské práva v niektorých prípadoch považoval určovacie rozsudky a symbolické náhrady za „spravodlivé zadosťučinenie“ v zmysle článku 41 Európskeho dohovoru o ľudských právach. Pozri okrem iných rozsudky ESLP, 21. februára 1975, Golder v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:1975:0221JUD000445170, bod 50); 23. novembra 1976, Engel a i. v. Holandsko (CE:ECHR:1976:1123JUD000510071, body 10 a 11); 17. októbra 2002, Agga v. Grécko (CE:ECHR:2002:1017JUD005077699, body 65 a 66); 30. novembra 2004, Vaney v. Francúzsko (CE:ECHR:2004:1130JUD005394600, body 55 až 57).

85. Ak je v danom prípade peňažná (a nesymbolická) náhrada považovaná za najvhodnejšiu formu náhrady, nie je ľahké vyčíslieť sumu, ktorá sa má priznať. Súdny, ktoré majú v takomto prípade právomoc, musia odhadnúť sumu, ktorá primerane odráža ujmu, ktorú poškodená osoba utrpela, bez toho, aby neoprávnenne potrestali páchatela nezákonného konania. V prípade nedostatku zjavných alebo všeobecne uznávaných ekonomických kritérií môžu súdy nájsť usmernenia len v rámci všeobecných zásad, akými sú napríklad objektívnosť, spravodlivosť a proporcionalita na jednej strane a predvídateľnosť, právna istota a rovnosť zaobchádzania na strane druhej.

86. Je preto nevyhnutné, aby pri stanovovaní existencie nemajetkovej ujmy, určovaní najlepších prostriedkov na primeranú náhradu a prípadne pri výpočte sumy, ktorá sa má priznať, mali súdy značnú slobodu pri rozhodovaní.

87. Vzhľadom na tieto okolnosti je výklad bodov 161 a 163 napadnutého rozsudku zo strany spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne nepresvedčivý. Tieto body je potrebné vykladať v ich náležitom kontexte.

88. V bodoch 144 až 154 napadnutého rozsudku Všeobecný súd posúdil jednotlivé prípady nemajetkovej ujmy, ako ich uvádzajú Gascogne Sack Deutschland a Gascogne, a konštatoval, že niektoré z nich nie sú prípustné alebo v každom prípade nie sú preukázané³⁵ a niektoré mohli byť kompenzované samotným zaznamenaním porušenia, ktorého sa Všeobecný súd dopustil vo veciach T-72/06 a T-79/06 v napadnutom rozsudku.³⁶ Všeobecný súd preto rozhodol, že len jeden prípad nemajetkovej ujmy je z právneho hľadiska dostatočne preukázaný a vyžaduje si nesymbolickú finančnú náhradu škody: ujma spôsobená stavom dlhodobej neistoty, v ktorom sa Gascogne Sack Deutschland a Gascogne nachádzali z dôvodu neprimeranej dĺžky konania.³⁷

89. Všeobecný súd sa v tomto kontexte v bode 160 napadnutého rozsudku domnieval, že neexistujú ďalšie dôkazy, ktorými by sa mohla odôvodniť náhrada škody vo výške „minimálne“ 500 000 eur, a zamietol odhad ujmy od spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne. V nasledujúcich bodoch 161 až 163 sa jednoducho objasňuje – a to len pre úplnosť, ako správne tvrdí Európska únia –, že náhrada škody, o ktorú žiadajú Gascogne Sack Deutschland a Gascogne by nemohla byť zdôvodnená ani značnou výškou pokuty, ktorá im bola uložená. V takej veci, aká sa teraz prejednáva, by žaloba o mimozmluvnú zodpovednosť nemohla byť ani náhradou, ani alternatívou žaloby o neplatnosť, ktorú Gascogne Sack Deutschland a Gascogne neúspešne podali na súdoch EÚ v minulosti.

90. Inými slovami, Všeobecný súd v podstate v týchto odsekoch jednoducho hovorí, že jedným z kritérií alebo parametrov, ktoré sa použijú pri určení výšky náhrady škody za nemajetkovú ujmu, nemôže byť výška pokuty, ktorá sa spoločnostiam Gascogne Sack Deutschland a Gascogne uložila rozhodnutím K(2005) 4634. Je to tak preto, že podľa ustálenej judikatúry³⁸ nemôže výška priznanej náhrady škody priamo ani nepriamo spochybníť výšku pokuty. Všeobecný súd preto rozhodol, že poskytnutie náhrady škody, ktorú požadujú Gascogne Sack Deutschland a Gascogne, by vzhľadom na jej značnú výšku predstavovalo zníženie výšky pokuty.

35 Pozri body 148, 149 a 153 napadnutého rozsudku.

36 Pozri bod 154 napadnutého rozsudku.

37 Body 157 a 158 napadnutého rozsudku.

38 Pozri judikatúru spomenutú v bode 161 a 162 napadnutého rozsudku.

91. Napokon musím poznamenať, že samotná skutočnosť, že Všeobecný súd skonštatoval, že výška náhrady škody, ktorú požadovali Gascogne Sack Deutschland a Gascogne, nie je oprávnená, a preto týmto spoločnostiam priznal nižšiu sumu, neznamená, že Všeobecný súd neposkytol náhradu škody v plnej miere. Znamená to len to, že Gascogne Sack Deutschland a Gascogne nepredložili dostatok dôkazov na potvrdenie všetkých prípadov ujmy, ktoré uvádzali. Zároveň nemožno nezhodu medzi Všeobecným súdom a žalobkyňami vo veci výšky náhrady škody, ktorá sa má priznať, v praxi považovať za zbavenie žaloby podľa článkov 256 a 340 ZFEÚ jej účinnosti.

2. Údajný rozpor a nedostatočné odôvodnenie v napadnutom rozsudku

92. Po tretie sa Gascogne Sack Deutschland a Gascogne domnievajú, že odôvodnenie v napadnutom rozsudku je rozporuplné: Všeobecný súd na jednej strane uvádza, že náhrada škody, ktorá sa má priznať za nemajetkovú ujmu, nemôže viesť k opätovnému preskúmaniu otázky výšky pokuty uloženej Komisiou (body 161 až 163), pričom na strane druhej tvrdí, že pri výpočte výšky nemajetkovej ujmy, ktorá sa má uhradiť, by sa mal okrem iného zohľadniť rozsah nedodržania primeranej lehoty na rozhodnutie a potreba zabezpečiť, že žaloba podaná podľa článkov 256 a 340 ZFEÚ bude účinná (bod 165). Po štvrté Gascogne Sack Deutschland a Gascogne tvrdia, že Všeobecný súd nedostatočne vysvetlil kritériá, ktoré použil na určenie náhrady škody za nemajetkovú ujmu vo výške 5 000 eur pre každú z nich.

93. Na začiatok uvádzam, že odôvodnenie napadnutého rozsudku v tejto veci nepokladám za rozporuplné.

94. Ako sa vysvetľuje v bodoch 89 a 90 vyššie, v bodoch 161 až 163 napadnutého rozsudku Všeobecný súd vysvetlil, prečo výška pokuty uloženej spoločnostiam Gascogne Sack Deutschland a Gascogne rozhodnutím K(2005) 4634, nemohla byť zahrnutá medzi kritériá zohľadňované pri určovaní výšky náhrady škody za nemajetkovú ujmu. Naopak, v bode 165 napadnutého rozsudku Všeobecný súd opísal kritériá, ktoré na tento účel zohľadňoval. Tu by som dodal, že prvé spomínané kritériá boli nielen odlišné od týchto druhých kritérií, ale aj vcelku primerané.

95. Predovšetkým sa domnievam, že pri odhade náhrady škody, ktorá sa má priznať, je vhodné zohľadniť rozsah nedodržania primeranej lehoty na rozhodnutie, ktorého sa dopustil Všeobecný súd vo veciach T-72/06 a T-79/06; čím dlhšia lehota, o ktorú bolo primerané trvanie konania prekročené, tým dlhšie obdobie neistoty, ktorá ovplyvňovala rozhodovanie spoločností a ich riadenie, a tým vyššia zodpovedajúca náhrada škody a naopak.

96. Vzhľadom na skutočnosť, že Všeobecný súd medzi kritériá, ktoré zohľadňuje, zaradil aj potrebu zabezpečiť, že žaloba podaná podľa článkov 256 a 340 ZFEÚ je účinná, by som napokon chcel uviesť toto. Ako sa uvádza v bode 84 vyššie, vzhľadom na špecifickú povahu nemajetkovej ujmy nie je *a priori* vylúčené, že symbolická náhrada škody môže stačiť na nahradenie ujmy, ktorú poškodený utrpel. V prejednávanej veci však Všeobecný súd v bodoch 155 až 158 napadnutého rozsudku vysvetlil, prečo sa domnieva, že pri určitých prípadoch ujmy, ktorú uvádzajú Gascogne Sack Deutschland a Gascogne, symbolická náhrada škody nie je postačujúca.

97. Je to v súlade s vyššie uvedeným záverom, že pri odhade výšky ujmy, ktorá sa má nahradiť, Všeobecný súd zabezpečil, že priznaná suma, keďže je len symbolická, nepovedie k zbaveniu žaloby jej účinnosti.

98. Okrem toho sa domnievam, že v napadnutom rozsudku sú dostatočne uvedené dôvody, prečo Všeobecný súd rozhodol, že prizná spoločnostiam Gascogne Sack Deutschland a Gascogne náhradu škody vo výške 5 000 eur pre každú z týchto spoločností za nemajetkovú ujmu, ktorá im bola spôsobená.

99. Treba mať na mysli, že ak Všeobecný súd konštatoval existenciu škody, podľa ustálenej judikatúry má sám právomoc posúdiť v medziach návrhu spôsob a rozsah náhrady škody. Na to, aby Súdny dvor mohol vykonávať súdne preskúmanie rozsudkov Všeobecného súdu, musia byť tieto rozsudky dostatočne odôvodnené, a pokiaľ ide o posúdenie ujmy, musia uvádzať kritériá zohľadňované na účely určenia priznanej sumy.³⁹

100. V tomto kontexte konštatujem, že v napadnutom rozsudku Všeobecný súd po prvé stručne, ale jasne ilustroval dôvody, na základe ktorých dospel k záveru, že určité druhy nemajetkovej ujmy, ktoré uviedli Gascogne Sack Deutschland a Gascogne, boli dostatočne preukázané, zatiaľ čo iné neboli. Po druhé Všeobecný súd vysvetlil, prečo považoval za potrebné priznať peňažnú náhradu v prípade jednej ujmy, a po tretie uviedol kritériá, ktoré zohľadnil na účely určenia priznanej výšky tejto náhrady škody.

101. Podľa môjho názoru to predstavuje dostatočné vysvetlenie pre náhradu škody, ktorá sa povinne určuje *ex aequo et bono*. Vzhľadom na uvedené sa domnievam, že tvrdenia spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne nemôžu pred Súdnym dvorom spochybníť určenie výšky náhrady škody, ktorú priznal Všeobecný súd.⁴⁰

V. O dôsledkoch posúdenia

102. Ak bude Súdny dvor súhlasiť s mojím posúdením, odvolaniu, ktoré podala Európska únia, musí byť vyhovené a bod 1 výroku napadnutého rozsudku následne zrušený.

103. Keďže vzhľadom na dostupné skutočnosti a výmenu názorov pred Súdnym dvorom je možné vydať rozsudok s konečnou platnosťou v tejto veci, Súdny dvor by mal zamietnuť návrh spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne, v ktorom sa domáhajú náhrady majetkovej ujmy spočívajúcej v zaplatení nákladov na bankovú záruku v súvislosti s obdobím, ktoré zodpovedá prekročeniu primeranej lehoty na rozhodnutie vo veciach T-72/06 a T-79/06.

104. Odvolanie spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne by malo byť zamietnuté ako celok.

VI. O trovách

105. Podľa článku 138 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora Súdny dvor uloží účastníkovi konania, ktorý vo veci nemal úspech, povinnosť nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté.

106. Ak bude Súdny dvor súhlasiť s mojím posúdením odvolania, potom by v súlade s článkami 137, 138 a 184 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora mali Gascogne Sack Deutschland a Gascogne uhradiť trovy tohto konania. Trovy spojené s prvostupňovým konaním by podľa môjho názoru mali zostať také, ako o nich rozhodol Všeobecný súd. Európska komisia by mala znášať svoje vlastné trovy konania, ktoré jej vznikli v konaniach na oboch stupňoch.

VII. Návrh

107. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor:

- zrušil bod 1 výroku rozsudku Všeobecného súdu z 10. januára 2017 vo veci T-577/14, Gascogne Sack Deutschland a Gascogne/Európska únia,

³⁹ Pozri rozsudok z 30. mája 2017, Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402, body 50 a 51 a citovaná judikatúra).

⁴⁰ Podobne pozri rozsudok z 30. mája 2017, Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402, body 52 a 53).

- zamietol návrh spoločností Gascogne Sack Deutschland a Gascogne, v ktorom sa domáhajú náhrady majetkovej ujmy spočívajúcej v zaplatení nákladov na bankovú záruku v súvislosti s obdobím, ktoré zodpovedá prekročeniu primeranej lehoty na rozhodnutie vo veciach T-72/06, Groupe Gascogne/Komisia, a T-79/06, Sachsa Verpackung/Komisia,
- zamietol odvolanie, ktoré podali Gascogne Sack Deutschland a Gascogne,
- uložil spoločnostiam Gascogne Sack Deutschland a Gascogne povinnosť znášať svoje vlastné trovy konania a nahradiť trovy konania Európskej únie zastupovanej Súdny dvorom Európskej únie v súvislosti s odvolacím konaním, ako aj znášať ich vlastné trovy konania v súvislosti s prvostupňovým konaním,
- uložil Európskej únii, zastupovanej Súdny dvorom Európskej únie, povinnosť znášať svoje vlastné trovy konania v súvislosti s prvostupňovým konaním a
- uložil Európskej komisii povinnosť znášať svoje vlastné trovy konania, ktoré jej vznikli v konaniach na oboch stupňoch.